

REGLUGERÐ

um iðnfræðslu.

93

22. apríl

I. KAFLI

Iðngreinar.

1. gr.

Iðnfræðslu til sveinsprófs skal halda uppi í þeim iðngreinum, sem löggiltar eru.

2. gr.

Löggiltar iðngreinar eru þessar:

Bakaraíðn,
beykisiðn,
bifreiðasmíði,
bifvélavirkjun,
blikksmíði,
bókbandsiðn,
feldskeraiðn,
flugvélavirkjun,
framreiðsluiðn,
gaslagning,
glerslípun og speglagerð,
gull- og silfursmíði,
hattasaumur,
hárgreiðsluiðn,
hárskera- og rakaraíðn,
hljóðfærasmíði,
húsasmíði,
húsgagnabólstrun,
húsgagnasmíði,
járniðnaður:
 eirsmíði,
 járnsníði,
 ketil- og plötusmíði,
 málmsteypa,
 rennismíði,
 vélvirkjun,
kjólasaumur,
kjötiðnaður,
klæðskurður:
 karla,
 kvenna,
kökugerð,
leirkerasmíði,

leturgröftur,
ljósmyndun,
matreiðsla,
málaraíðn,
mjólkuriðnaður,
mótasmíði,
múrun,
myndskurður,
netjagerð,
offsetiðn:
 offsetmynda- og plötugerð,
 offsetprentun,
pípulögn,
prentiðn:
 setning,
 prentun,
 prentmyndaljósmyndun,
 prentmyndasmíði,
 rafmagnsiðn:
 rafvirkjun,
 rafvélavirkjun,
 reiða- og seglasaumur,
 reiðtygja- og aktyggjasmíði,
 skriftvélavirkjun,
 skipa- og bátasmíði,
 skósmíði,
 steinsmíði,
 sútaraiðn,
 tágariðun,
 úrsmíði,
 útvarpsvirkjun,
 vagnasmíði,
 veggfóðrun.

II. KAFLI

Námstíminn.

3. gr.

Námstími iðnnema skal vera sem hér segir:

a. 5 ár:

Flugvélavirkjun.

b. 4 ár í eftirtöldum iðngreinum:

Bakaraíðn,
beykisiðn,
bifreiðasmíði,
bifvélavirkjun,
blikksmíði,
bókbandsíðn,
feldskeraiðn,
gaslagningu,
glerslípun og speglagerð,
gull- og silfursmíði,
hárskera- og rakaraíðn,
hljóðfærasmíði,
húsasmíði,
húsgagnabólstrun,
húsgagnasmíði,
járniðnaði:
eirmsmíði,
járnsmíði,
ketil- og plötusmíði,
málmsteypu,
rennismíði eða
vélvirkjun,
kjötiðnaði,
klæðskurði karla,
kökugerð,
leirkerasmíði,
leturgrefti,
matreiðslu,

málaraiðn,
mjólkuriðnaði,
mótasmíði,
múrun,
myndskurði,
offsetiðn:
offsetmynda- og plötugerð,
eða offsetprentun,
pípulögn,
prentiðn:
setningu eða
prentun,
prentmyndaljosmyndun,
prentmyndasmíði,
rafmagnsiðn:
rafvirkjun eða
rafvélavirkjun,
reiðtygja- og aktygjasmíði,
skipa- og bátasmíði,
skriftvélavirkjun,
steinsmíði,
sútaraiðn,
tágariðun,
úrsmíði,
útvarpsvirkjun,
vagnasmíði,
veggfóðrun.

c. 3 ár í eftirtöldum iðngreinum:

Framreiðsluiðn,
hattasaumi,
hárgreiðsluiðn,
kjólasaumi,
klæðskurði kvenna,

ljósmyndun,
netjagerð,
reiða- og seglasaumi,
skósmíði.

4. gr.

Á stöðum, þar sem ekki er unnt að hafa samfellda vinnu allt árið í einhverri iðn og nemandinn getur fengið aðra atvinnu nokkurn hluta ársins, má dreifa náminu á fleiri ár, þó svo, að samanlagður mánaðafjöldi við námið samsvari þeim árafjölda, er að framan greinir. Þetta skal þó aðeins gert, að hlutaðeigendur séu því samþykkir, enda komi samþykki Iðnfræðsluráðs til. Vinna við iðnnámið má þó aldrei vera minni en 6 mánuðir á ári.

5. gr.

93

Nú hefur nemandi áður stundað nám í verklegum skóla eða námskeiði og ákveður Iðnfræðsluráð þá, hverju sinni, samkvæmt umsókn, hversu námstíminn skuli styttest af þeim sökum, enda leggi umsækjandi fram skilríki um fyrra nám sitt. 22. apríl

6. gr.

Iðnaðarmaður, sem lokið hefur námi og prófi í einhverri iðngrein, og vill gerast nemandi í annarri iðngrein innan sama flokks, skal ekki þurfa nema hálfan náms-tíma til þeirrar iðnar. Geta skal í námssamningnum ástæðunnar til þess, að samið er um styttri tíma en venjulega. Sama gildir þótt viðbótar- eða framhaldsnámið fari fram í skólum og verkstæðum erlendis.

7. gr.

Hafi nemandi áður stundað nám hjá öðrum meistara í sömu iðn, en slitið námssamningi við hann á löglegan hátt, skal sá tími, er hann vann hjá honum, dragast frá fullum námstíma hjá hinum síðari, nema að telja meg, að nemandinn hafi eigi notið þeirrar kennslu, sem eðlilegt er með tilliti til hversu langt er liðið á námstímann.

Sé um skylda iðngrein að ræða, ákveður Iðnfræðsluráð, að hve miklu leyti skuli taka fyrri námstímann til greina.

8. gr.

Hafi nemandi ekki staðizt sveinspróf í iðninni, skal hann eiga rétt á að ganga undir það á ný, þegar það er næst haldið, enda sé hann sjálfráður um það, hvar og á hvern hátt hann heldur náminu áfram.

Enginn nemandi getur átt rétt til að ganga undir próf í sömu iðngrein oftar en þrisvar sinnum. Þó má ekki líða lengri tími en tvö ár frá því hann þreytti próf fyrst í iðninni, þar til hann þreytir próf í þriðja sinn.

Ráðherra getur þó veitt undanþágu til að lengja tveggja ára frestinn, ef sérstaklega stendur á.

Nemandi, sem ekki hefur staðizt sveinspróf, en óskar að ganga undir próf á ný, skal ávallt ganga undir próf í sama lögsagnarumdæmi og hann gekk undir próf í fyrsta sinn.

Iðnfræðsluráð getur veitt undanþágu frá ákvæðum síðustu málsgreinar.

9. gr.

Námstíminn telst hafinn á dagsetningardegi námssamnings, sem staðfestingu hlýtur, enda hafi nemandi þá byrjað nám sitt.

Námssamning skal senda Iðnfræðsluráði eða iðnfulltrúa til staðfestingar innan eins mánaðar frá dagsetningardegi námssamningsins og er við áritun Iðnfræðsluráðs eða iðnfulltrúa heimilt að breyta byrjunartíma námsins, ef samningur berst eigi innan þess tíma.

10. gr.

Daglegur vinnutími nemenda skal vera hinn sami sem sveina í hlutaðeigandi iðngrein; þó skal vinnutími nemenda á vinnustað, á meðan skólavist stendur, vera 12 stundum styttri á viku en vinnutími sveina.

Fari iðnskólakennsla fram í dagskóla með fullum kennslustundum, heldur nemandi kaupí sínu, en mætir ekki til vinnu. Ekki er nemenda skylt að inna af höndum eftirvinnu eða helgidagavinnu.

Þar sem iðnskólar starfrækja verkleg námsskeið fyrir nemendur sína, skal viðkomandi iðnmeisturum skylt að láta nemendur sína sækja þau eins og aðrar námsgreinar skólans.

93

22. apríl

Nú hefur nemandi verið frá vinnu sökum veikinda í meir en 6 mánuði samtals á námstímanum, og getur þá Iðnfræðsluráð hverju sinni ákveðið, að námstíminn skuli framlengjast um hæfilegan tíma.

Nú stendur vinnudeila svo lengi að telja má, að nemandi missi verulega í verklegu námi hennar vegna, og getur þá Iðnfræðsluráð ákveðið að framlengja náms-samninginn um hæfilegan tíma.

12. gr.

Sumarleyfi iðnnema skal vera 18 virkir dagar með kaupi.

III. KAFLI

Námssamningar.

13. gr.

Iðnfræðsluráð skal löggilda meistara og iðnfyrirtæki, sem hafa hæfa meistara í þjónustu sinni, sem hæf til að taka nemendur til náms, og ákveða hverju sinni hversu marga nemendur þau megu hafa út frá því sjónarmiði einu, að nemendur fái notið fullkominnar kennslu í iðninni. Við ákvörðun sína skal Iðnfræðsluráð taka tillit til venjulegs fjölda sveina á vinnustöð, húsnæðis, vélakosts, áhalda og verkefna.

14. gr.

Meistari eða iðnfyrirtæki, sem taka vill nemendur til iðnnáms, skal senda um það skriflega tilkynningu til iðnfulltrúa.

Nú vill einhver komast í iðnnám og skal hann þá sækja um það til iðnfulltrúa og geta þess í umsókninni, hvort hann eigi kost á kennslu hjá ákveðnum meistara eða fyrirtæki. Sé svo ekki, skulu iðnfulltrúar aðstoða umsækjenda við að koma sér í nám eða beina umsókninni til Iðnfræðsluráðs.

Iðnfræðsluráð skal eins fljótt og kostur er á koma á fót hæfniprófum fyrir alla umsækjendur um iðnnám, og ber því að neita að ráða umsækjendur til náms, ef árangur prófsins er neikvæður.

15. gr.

Ekki má unglingur hefja iðnnám yngri en 16 ára. Þó er heimilt, með sérstöku samþykki Iðnfræðsluráðs í hvert sinn, að veita nemendum í léttum iðngreinum undanþágu í þessu efni, enda sé umsækjandi orðinn fullra 15 ára og samþykki foreldra eða lögráðamanns komi til.

Óheimilt er að láta ungling hefja iðnnám, nema hann hafi lokið miðskólaprófi. Iðnfræðsluráð getur þó, þegar sérstaklega stendur á, veitt undanþágu frá þessu ákvæði, hafi unglingurinn lokið skyldunámi og sýni við inntökupróf í iðnskóla, að hann hafi nægilega undirstöðuþekkingu í islenzku og reikningi til þess að fylgjast með kennslu í 1. bekk skólans.

16. gr.

Heimilt er Iðnfræðsluráði að ákveða lágmarkskaup nemenda með hliðsjón af gildandi kjarasamningum í hverri iðngrein á hverjum stað.

Kaup nemenda skal vera viku- eða mánaðarkaup, miðað við fulla vinnuviku, og hafa yrkefni hjá meistara ekki áhrif á það.

Heimilt er að breyta kaupákvörðunum meðan á námstíma stendur, ef kaupbreytingar verða í iðninni. Leita skal álits hlutaðeigandi iðngreina, áður en slíkar ákvarðanir eru teknar.

Nú liður einhver tími frá því nemandi lýkur námstíma, þar til næst fer fram sveinspróf í iðninni, og á hann þá rétt á lágmarkskaupi sveina frá því er námstími er á enda samkvæmt námssamningi.

17. gr.

93

Þegar meistari eða iðnfyrirtæki tekur nemanda til náms, skal gera um það skriflegan námssamning í tveimur eintökum, og heldur hvor sínu eintaki. Viðkomandi iðnfulltrúar skulu staðfesta námssamninga með áritun sinni, og eru þeir ógildir ella. Synji iðnfulltrúi um staðfestingu námssamnings, má áfrýja því til Iðnfræðsluráðs.

18. gr.

Iðnfræðsluráð leggur til ókeypis eyðublöð undir námssamninginn og ræður gerð hans, og eru námssamningar gerðir á önnur eyðublöð ógildir. Skal námssamningurinn gerður í bókformi.

19. gr.

Nú fer meistari sá, sem skráður er í námssamningi sem lærimeistari nemanda, úr þjónustu iðnfyrirtækis, sem löggildingu hefur hlotið (sbr. 13. gr. reglugerðar þessarar), og ber þá iðnfyrirtækinu að sjá nemanda fyrir öðrum hæfum lærimeistara í iðninni.

Iðnfyrirtækið skal tafarlaust tilkynna Iðnfræðsluráði meistaraskipti, enda skal geta þeirra í námssamningnum.

20. gr.

Nú hefur meistari eða iðnfyrirtæki rofið námssamning tvisvar eða vanrækt kennslu eða brotið á annan hátt gegn lögum og reglugerðum um iðnfræðslu í verulegum atriðum, og getur þá Iðnfræðsluráð svipt hlutaðeiganda rétti til þess að hafa nemendur um tiltekinn tíma eða að fullu. Úrskurði Iðnfræðsluráðs samkvæmt þessari grein má þó áfrýja til dómstóla, enda sé það gert innan 30 daga frá því að úrskurðurinn er birtur hlutaðeigandi aðila.

IV. KAFLI

Slit námssamninga.

21. gr.

Fyrstu þrír mánuðir námstímans skoðast sem reynslutími. Hvenær sem er á reynslutímanum getur hvor samningsaðila um sig slitið námssamningi, án þess að tilgreina ástæður, sbr. þó 28. gr.

22. gr.

Meistari eða iðnfyrirtæki geta krafizt slita námssamnings:

- Ef nemandi vanrækir nám sitt, verklegt eða bóklegt, eða gerir sig sekan um brot gegn öðrum samningsskyldum sínum;
- hafi nemandi verið sex mánuði samfleytt frá verki sakir sjúkleika síns;
- ef nemandi, að áliti embættislæknis, hefur ekki heilsu til að stunda iðnina.

23. gr.

Nemandi getur krafizt slita námssamnings:

- Ef komið er ósæmilega fram við hann á vinnustöð;
- ef meistari eða iðnfyrirtæki brýtur samningsskyldur sínar;
- ef meistari eða iðnfyrirtæki verður gjaldþrota eða hættir að reka iðn sína af öðrum ástæðum;
- ef nemandi sakir sjúkdóms eða annarra orsaka verður óhæfur til þess að geta unnið að iðninni, eða ef það, að áliti embættislæknis, er hættulegt fyrir líf hans eða heilsu að stunda iðnina;
- ef námsstúlka giftist.

93

22. apríl

Iðnfræðsluráð eða iðnfulltrúar geta slitið námssamningi, að undangenginni rannsókn, ef komið er ósæmilega fram við nemanda á vinnustað, eða ef meistari eða iðnfyrirtæki brýtur samningsskyldur sínar, en nemandinn slítur ekki samningi af sjálfsdáðum. Skjóta má þá ákvörðun iðnfulltrúa til Iðnfræðsluráðs.

24. gr.

Rísi ágreiningur milli nemanda og meistara eða iðnfyrirtækis út af námssamningi, skal gerðardómur úrskurða og dæma skaðabætur, nema aðilar komi sér saman um annað.

Úrskurðir gerðardóms eru aðfararhæfir.

Áfrýja má úrskurði gerðardóms til dómstóla og er áfrýjunarfrestur til héraðsdóms 30 dagar frá birtingu úrskurðarins.

25. gr.

Í gerðardómi skulu sitja: lögreglustjóri, þar sem námið fer fram, og er hann oddviti, og tveir menn aðrir, sinn tilnefndur af hvorum málsaðila.

Nú vill einhver beiðast gerðar, og skal hann þá snúa sér til oddvita, og ákveður hann síðan gerðarfund og kveður báða málsaðila til að sækja þann fund ásamt gerðarmönnum þeirra, með 8 daga fyrirvara í mesta lagi. Skal á þeim fundi leggja úrskurð á málið, og ræður afl atkvæða úrslitum. Heimilt er oddvita að fresta fundi, þó ekki oftar en þrisvar sinnum, og ekki lengur en 8 daga í hvert skipti, enda hafi gerðarmaður tjáð honum lögleg forföll eða oddvita þykir nauðsyn bera til, til þess að réttur úrskurður verði á lagður. Nú sækir annar hvor gerðarmanna ekki fund og hefur ekki tjáð lögleg forföll, og getur þá oddviti og hinn gerðarmaðurinn lagt fullnaðarúrskurð á málið.

26. gr.

Jafnan er aðilum heimilt að slíta námssamningi, ef þeir koma sér saman um það.

27. gr.

Slit námssamninga eru því aðeins lögleg, að Iðnfræðsluráð eða iðnfulltrúar hafi samþykkt þau með áritun sinni.

28. gr.

Svipti Iðnfræðsluráð meistara eða iðnfyrirtæki rétti til þess að hafa nemendur um tiltekinn tíma eða að fullu, falla úr gildi námssamningar þeir, er hlutaðeigandi meistari eða iðnfyrirtæki er aðili að.

Iðnfræðsluráð skal, þegar þannig stendur á, sjá nemendum þeim, er þannig verða samningslausir, fyrir áframhaldandi kennslu í iðninni.

Meta skal Iðnfræðsluráð hverju sinni, að hve miklu leyti fyrri námstími skuli dragast frá hinum síðari.

V. KAFLI

Iðnskólanám.

29. gr.

Meistari og iðnfyrirtæki skulu láta nemendur ganga í iðnskóla og greiða fyrir þá skólagjöld, pappír, bækur og áhöld, sem námið útheimtir.

Þó skal meistara eða iðnfyrirtæki eigi skylt að standa straum af kostnaði þessum lengri tíma en venjulegt iðnskólanám stendur (4 ár).

Hafi nemandi áður lokið námi í iðnskóla, eða ljúki því á styttri tíma en fjórum

árum, ber meistara að greiða honum í peningum það, sem meistari hefði að öðrum 93
kosti þurft að greiða hans vegna í skólakostnað.

22. apríl

Um skólanámið fer svo sem lög og reglur um iðnskóla segja til um.

31. gr.

Lágmarkskröfur til burtfararprófs úr iðnskólum, hvar sem er á landinu, skulu vera sem hér segir:

- I. *Íslenzka*. Nemandi skal geta ritað íslenzku sæmilega, að því er varðar framsetningu, stafsetningu og greinarmerkjasetningu. Hann skal hafa lesið beygingafræði og setninga- og greinarmerkjafræði og kunna nokkur skil á íslenzkum bókmenntum.
- II. *Reikningur*. Nemandi skal kunna: Samlagningu, frádrátt, margföldun og deilingu með heilum tölum, almennum brotum, tugabrotum og nefndum tölum. Enn fremur einföld og samsett hlutföll (þríliðu), prósentu- og rentureikning og allar helztu mælieiningar lengdar, flatar, rúmmáls, þyngdar og tíma, sem eru löggiltar hér á landi. Auk þess skulu nemendur í húsgagnabólstrun, járníðnaði, myndagerð, klæða- og feldskurði, leirkerasmíði, málun, múr- og stein-smíði, netagerð, prentið, rafmagnsið, reiðtygja- og aktygjasmíði, reiða- og seglasaum, sútun, trésmíði, úrsmíði, vagnasmíði og skriftvélavirkjun kunna að leysa uppsettar jöfnur með einum og tveimur óþekktum stærðum, og kunna frumatriði flatar- og rúmmálsreiknings.
- III. *Efna- og eðlisfræði*. Nemandi skal kunna undirstöðuatriðin í eðlis- og efnafræði og enn fremur kunna skil á þeim efnum og áhöldum, sem óhjákvæmileg eru til iðnaðarstarfsins.
- IV. *Bókhald*. Nemandi skal kunna að gera kostnaðaráætlanir um efni og vinnu, halda frumbók, vinnubók, efnisbók, dagbók með tvöföldu dálkakerfi og höfuðbók, enn fremur jafnaðar- og efnahagsreikning.
- V. *Erlent tungumál*. Nemandi skal hafa lesið vandlega sem svarar 100 bls. í 8 blaða broti. Ræður skólanefnd á hverjum stað, hvaða erlent tungumál skuli kennt.
- VI. *Teikning*:
 1. Almenn frihendisteikning: Hver nemandi skal hafa teiknað a. m. k. 15 flatarmyndir og 16 klossamyndir. Auk þess skal hann sýna með prófi, að hann geti teiknað einfalda hluti nokkurn veginn rétt. Allir nemendur skulu taka þátt í frihendisteikningu.
 2. Flatarteikning. Nemendur skulu kunna að mynda horn, hringa, sporbauga, þríhyrninga og aðra marghyrninga, skipta línunum, bogum og hornum og innrita og umrita hringa. Nemendur í eftirtöldum greinum þurfa ekki að kunna flatarteikningu: Brauðgerð, framreiðslu, hárskurði, hárgreiðslu, kjötvinnslu, kvenhattasaumi, matreiðslu, mjólkurvinnslu og sútun.
 3. Rúmteikning. Nemendur skulu kunna að gera fallmyndir á tvo fleti af punktum, línunum, strendingum, strýtum, keilum, keflum og kúlum og sýna skurðarfleti í þeim. Einnig skulu þeir kunna að nota hjálparflöt og finna sanna stærð flatar og rissa frihendis fallmyndir af hlutum. Nemendur í eftirtöldum greinum þurfa ekki að kunna rúmteikningu: Brauðgerð, kökugerð, bókbandi, framreiðslu, hárskurði, hárgreiðslu, hattasaumi, kjötiðnaði, klæðskurði, kjólasaumi, kvennaklæðskurði, feldskurði, leturgrefti, matreiðslu, mjólkuriðnaði, prentun, rakstri, skósmíði, sútun og veggfóðrun.
 4. Iðnteikning:
 - a. Öllum nemendum, sem iðnteikningu læra, skal kennd teikniskrift, og skal hún notuð við alla teiknikennslu.
 - b. Kökugerðarmenn skulu teikna kökur og kransa, tertur og skraut á þær.

- c. Bata- og skipasmiðir skulu gera línuteikningu af bát eða skipi, er sýni lag skipsins og stærð, útfærsluteikningu, er sýni hvernig línuteikningin er færð út á flöt og hvernig smíðað er eftir henni, miðbandsteikningu og vinnuteikningu, er sýni langskurð skips, þilfarsflöt og lestarop, og seglateikningu, er sýni lengd og gildleika siglu og reiða.
- d. Beykjar skulu gera útlits- og vinnuteikningar af helztu hlutum, sem þeim ber að geta smíðað.
- e. Bókbindarar skulu gera teikningar af skreytingum á spjöld bókar og kjöl.
- f. Bifreiðasmiðir, bifvélavirkjar, blikksmiðir, eirsmiðir, flugvélavirkjar, ketil- og plötusmiðir, málmsteypumenn, vélvirkjar, járn- og rennismiðir, pípu- og gaslagningarmenn og skriftvélavirkjar, skulu gera frihendis frumdrátt að minni háttar hlutum, sem til iðnar þeirra teljast. Eftir þeim frumdráttum skulu þeir gera útlits- og vinnuteikningar með öllum nauðsynlegum málum.
- g. Gull- og silfursmiðir, leirkerasmiðir, leturgrafarar, myndagerðarmenn, glerslíparar og speglagerðarmenn, myndskerar, offsetprentarar, prentarar og veggfóðrarar teikni frihendis stafi og skreytingar og hluti hver úr sinni iðn.
- h. Hárgreiðslukonur geri teikningar af hárgreiðslu, er hæfi mismunandi andlitsfalli og höfuðlagi.
- i. Húsasmiðir skulu gera vinnuteikningar af hurðum, gluggum, stigum, þökum, bitalögum, handriðum og skápum í eldhús og víðar, með öllum nauðsynlegum málum. Enn fremur skulu þeir teikna einföld hús, bæði grunnmyndir, þverskurði og útlitsteikningar.
- j. Húsgagnabólstrarar geri frihendis teikningar af fjaðrahúsgögnum og dýnum, svo og vinnuteikningar af grindum og fjaðrasetningu.
- k. Húsgagnasmiðir geri útlits- og vinnuteikningar af nokkrum algengum húsgögnum.
- l. Klæðskerar og feldskerar, kjólasaumarar, kvennaklæðskerar, netjarar, seglasaumarar og skósmiðir geri myndir af hlutum þeim, er varða iðn þeirra, og sýni mál og snið á efnispörtum í hlutina.
- m. Hattasaumarar teikni skreytingu á hatta og húfur.
- n. Málarar teikni frihendis stafi, skreytingar og hluti. Einkum skulu þeir æfðir í skuggateikningum.
- o. Múrarar skulu gera útlits- og vinnuteikningar af hlöðnum múrbogum, múrbindingum, dregnum listum, tröppum, handriðum o. fl., er að iðn þeirra lýtur. Þeir skulu og kunna skil á járnteikningum í járnbenta steinsteypu og geta gert grein fyrir, hvernig járn verði lögð í steypu eftir uppdrætti, er prófnefnd leggur fram, enn fremur kunna skil á einföldum hústateikningum.
- p. Steinsmiðir skulu teikna stólpa, legsteina og minnismerki svo og skreytingar á þau.
- q. Rafvirkjar skulu fá skurðar- og grunnmyndir af 3—4 húsum til mismunandi nota, teikna raflagnir í þau og gera verklýsingu. Skulu teikningar valdar þannig, að þær sýni algengar raflagnir í íbúðarhús, verkstæði og iðjuver. Enn fremur skulu rafvirkjar gera tengimyndir af ýmsum tækjum og búnaði, er við kemur iðn þeirra.
- r. Rafvélavirkjar teikni vélar og tækjahluti, er varða iðn þeirra, svo og vinnuteikningar að einfaldri rafstöð eða háspennustöð.
- s. Reiðtygja- og aktygjasmiðir, tágara (körfugerðarmenn), mótasmiðir

og vagnasmiðir geri útlits- og vinnuteikningar af þeim hlutum, sem þeim ber að kunna að smíða.

t. Úrsmiðir teikni ganga og hjól í úr.

u. Útvarpsvirkjar teikni mismunandi viðtækjahluti ásamt tengingum þeirra.

93

22. apríl

VII. *Sérgreinar*: Hárgreiðslukonur og hárskerar kunni lifeðlisfræði hársins og hirðingu þess. Rafvirkjar og rafvélavirkjar kunni undirstöðuatríði í rafmagnsfræði. Matsveinar, bakarar, kökugerðarmenn, kjötiðnaðarmenn og mjólkuriðnaðarmenn kunni undirstöðuatríðin í almennri efnafræði og helztu efnasamböndum fæðutegunda. Leirkerasmiðir, málalarar og prentarar skulu kunna undirstöðuatríði almennrar litafræði og samsetningu lita.

32. gr.

Í almennum námsgreinum er heimilt að leysa nemendur undan prófskyldu, ef þeir sýna skirteini um burtfararpróf frá gagnfræða- eða héraðsskóla, og hafa hlotið I. einkum í þeim greinum.

33. gr.

Kennslustundafjöldi í iðnskólum yfir allan námstímann, skal vera sem næst því, sem hér segir:

Hjá nemendum með 3 ára námstíma		984	kennslustundir.
— — — 4 — —		1302	—
— — — 5 — —		1632	—

34. gr.

Viðverubækur þær, er iðnskólar láta nemanda í té, með vikulegum athugasemdum um tímasókn, skal nemandi sýna meistara sínum vikulega og fá áletrun hans um sýningu.

35. gr.

Iðnfræðsluráð getur veitt undanþágu frá skólanámi:

1. Hafi nemandi þegar lokið iðnskólaprófi eða prófi við annan skóla, sem ekki hefur veitt minni fræðslu í neinni grein en heimtuð er til burtfararprófs úr iðnskóla.
2. Hafi meistari séð nemanda fyrir annarri kennslu, fullgildri að dómi Iðnfræðsluráðs, enda ljúki hann fullnaðarprófi frá iðnskóla.

VI. KAFLI

Verklegt nám.

36. gr.

Meistari skal veita nemanda sínum kennslu í iðngreininni og sjá svo um, að hann hafi að námstíma loknum hlotið hæfilega æfingu í öllum þeim störfum, er iðngreinin tekur til venjum samkvæmt og hafi lært meðferð, hirðingu og beitingu allra áhalda, er tíðkuð eru í iðngreininni.

37. gr.

Heimilt er Iðnfræðsluráði, að fengnum tillögum hlutaðeigandi iðngreina, að setja námsreglur fyrir hverja iðngrein, þar sem sagt er fyrir um störf þau, er nemendur skulu hljóta æfingu í á hverju ári námstímans.

Iðnfræðsluráð getur enn fremur ákveðið, að færðar skuli vinnuskýrslur fyrir nemendur, hvaða verk þeir stundi daglega og hve lengi á dag. Vinnuskýrslur þessar skulu gerðar eftir fyrirmynd, er Iðnfræðsluráð samþykkir.

93

22. apríl

38. gr.

Iðnfræðsluráð skal gefa út eyðublöð undir missirislega umsögn meistara um hæfni nemanda, iðni hans og hegðun. Meistari skal missirislega útfylla eyðublöð þessi og senda þau tafarlaust Iðnfræðsluráði.

39. gr.

Nemendur skulu ganga til þeirra starfa, sem þeim er skipað til í vinnutíma þeirra (sbr. 10. gr. reglugerðar þessarar). Þó skal þeim ekki skylt að inna af höndum þá vinnu, sem þeim er um megn eða skaðleg getur talizt heilsu þeirra.

40. gr.

Iðnfulltrúar skulu hafa eftirlit með iðnnámi, hver í sínu umdæmi. Þeir skulu koma á vinnustöðvar, er nemendur eru að verki, skoða vinnuskýrslur að minnsta kosti árlega og árita þær þar um. Hafi nemandi, að dómi iðnfulltrúa og prófnefndar, ekki hlotið fullnægjandi fræðslu og æfingu, miðað við það, sem liðið er á náms-tímamann, geta þeir lagt fyrir meistarann að bæta úr því innan ákveðins tíma.

Hafi iðngrein fengið námsáætlun staðfesta af Iðnfræðsluráði, skulu iðnfulltrúar fylgjast með að námsáætlun sé framfylgt, og geta í því skyni látið fram fara skyndipróf, hvenær sem er á námsstímanum. Iðnfulltrúar skulu kveðja prófnefnd, eða þar til skipaða eftirlitsmenn, sér til aðstoðar við eftirlit með verklegu námi.

41. gr.

Nú stendur yfir verkfall eða verkþann á vinnustöð þeirri, er nemandi stundar nám sitt á, og skal hann þá ekki taka þátt í framleiðslustörfum á meðan. Aftur á móti er nemanda skylt að mæta til æfinga og meðferðar véla og verkfæra á vinnustöð, þar sem því verður við komið.

VII. KAFLI

Prófnefndir.

42. gr.

Iðnfræðsluráð skipar prófnefndir innan hverrar iðngreinar og á þeim stöðum, sem þörf er á og hæfir prófnefndarmenn eru á staðnum. Iðnfræðsluráð setur prófnefndum starfsreglur.

43. gr.

Í prófnefnd skulu vera þrír samiðnaðarmenn, að jafnaði bæði meistarar og sveinar, starfandi í iðninni, og eru þeir skipaðir af Iðnfræðsluráði til þriggja ára í senn, og jafnmargir til vara, séu þeir til á staðnum. Skulu þeir skipaðir að fengnum tillögum hlutaðeigandi iðnráðs, en iðnaðarmannafélaga, þar sem iðnráð er ekki til, enda hafi það áður ráðfært sig við hlutaðeigandi iðnfélög, séu þau til á staðnum, en annars við samiðnaðarmenn í iðnaðarmannafélaginu.

Nú er hvorki iðnráð né iðnaðarmannafélag á staðnum og getur Iðnfræðsluráð þá ráðfært sig við einhverja samiðnaðarmenn á staðnum um skipun prófnefndarinnar.

Iðnfræðsluráð tilkynnir prófnefndarmönnum skipunina og sendir þeim jafnframt eitt eintak af reglugerð þessari ásamt einu eintaki af lögum um iðnfræðslu.

Nefndin velur sér sjálf formann, en tilkynna skal hún Iðnfræðsluráði formannsvalið þegar að því loknu.

44. gr.

Nú er á einhverjum stað ekki til nægilega margir samiðnaðarmenn í prófnefnd og getur Iðnfræðsluráð þá skipað menn úr skyldum iðngreinum í prófnefndina.

Einn samiðnaðarmaður skal þó vera í prófnefndinni hið fæsta, sé fulllærður iðn- **93**
aðarmaður í iðninni til hérlandis.

22. apríl

45. gr.

Nú er á einhverjum stað enginn samiðnaðarmaður annar en meistari próftaka, og skal þá prófið fara fram á öðrum stað innan sama lögsagnarumdæmis, þar sem samiðnaðarmenn eru fánlegir í prófnefnd. Nú er enginn slíkur staður til innan lögsagnarumdæmisins og skal þá prófið fara fram utan lögsagnarumdæmis próftaka, þar sem hentast er að fá prófnefnd. Þó má halda próf á þeim stað, þar sem námið fór fram, ef því verður við komið, að prófnefnd komi þangað, enda sé það sameiginleg ósk meistara og próftaka, og greiði meistari kostnað, sem af því leiðir. Hið sama gildir, þurfi nemandi að fara til prófs utan dvalarstaðar síns.

46. gr.

Meistari próftaka greiðir 600 krónur í prófgjald, sem rennur í ríkissjóð og fylgir prófbeiðninni, og annan kostnað við prófið, að svo miklu leyti sem hann greiðist ekki af opinberu fé, enda á hann sveinsstykkið að prófinu loknu. Þó má próftaki kosta prófið og eiga sveinsstykkið, ef hann óskar þess.

Prófnefnd afhendir viðkomandi lögreglustjóra innborguð prófgjöld við undirritun sveinsbréfa, en hann greiðir þóknun til prófnefndar samkvæmt reikningi, er miðast við það, að prófnefndarmenn fái greitt vinnutap sitt.

Miða skal þóknun prófnefnda við kaupgjald iðnaðarmanna í viðkomandi iðngrein, eins og það er hverju sinni.

47. gr.

Prófnefndir skulu vera iðnfulltrúum til aðstoðar við eftirlit með verklegri iðnfræðslu eftir því, sem nánar er fyrir mælt í reglugerð þessari.

Þó getur iðnfræðsluráð skipað sérstaka eftirlitsmenn í þessu skyni, enda sé það gert í samráði við viðkomandi iðngrein.

48. gr.

Verksvið prófnefnda er:

- a. Að vera iðnfulltrúum til aðstoðar við eftirlit með iðnnámi, eins og nánar segir í reglugerð þessari;
- b. að sjá um sveinspróf og dæma þau.

Prófnefnd getur tekið sér eftirlitsmann til yfirsetu á prófstað og greiði meistari próftaka þann kostnað.

49. gr.

Þá er nemandi hefur lokið iðnnámi, skal meistari hans snúa sér til formanns prófnefndar í iðninni á viðkomandi stað, með beiðni um, að nemandinn fái að ganga undir sveinspróf. Beiðninni, sem skal vera skrifleg, skal fylgja:

1. Námssamningur nemandans;
2. fæðingar- og skírnavottorð nemandans;
3. vottorð meistara eða iðnfyrirtækis um, að nemandinn hafi lokið verklegu námi;
4. burtfararprófskirteini frá iðnskóla;
5. prófgjald það, er um ræðir í 46. gr.

Nú eru, þegar sveinspróf hefst í iðninni, tveir mánuðir eða skemmri tími eftir af námstíma nemanda samkvæmt námssamningi, og getur þá Iðnfræðsluráð heimilað nemandanum að þreyta sveinspróf, enda hafi hann lokið burtfararprófi frá iðnskóla. Í slíkum tilfellum skal þó eigi gefa út sveinsbréf til próftaka, þótt hann standi prófið, fyrr en námstíma hans er lokið samkvæmt námssamningi og skal sveinsprófið talið tekið sama dag og námi lýkur.

93

22. apríl

Þegar svo er ástatt, sem segir í 8. gr. reglugerðar þessarar, getur nemandi jafnan sjálfur snúið sér til formanns prófnefndar á viðkomandi stað, með beiðni um að fá að ganga undir sveinspróf á ný.

Beiðni skal vera skrifleg, og skal fylgja henni það, er greinir í 49. gr. reglugerðar þessarar, enda greiði nemandi þá sjálfur prófgjaldið.

51. gr.

Sé prófnefnd ekki til á staðnum, ber meistara eða iðnfyrirtæki að snúa sér til Iðnfræðsluráðs um að fá skipaða prófnefnd.

52. gr.

Prófnefndarmaður vikur sæti í prófnefnd, ef hann er meistari nemanda eða skyldur honum að feðgatali eða niðja, eða öðrum lið til hliðar, maki hans, unnusti eða unnusta, kjörforeldri eða kjörbarn, fósturforeldri eða fósturbarn. Enn fremur skal prófnefndarmaður vikja sæti sé hann starfsmaður hjá meistara þeim eða iðnfyrirtæki, er próftaki stundaði nám hjá.

Víki prófnefndarmaður sæti tekur varamaður sæti í prófnefndinni. Sé enginn varamaður til, skal Iðnfræðsluráð skipa prófnefndarmann hverju sinni.

Aldrei mega tveir menn frá sama fyrirtæki vera prófdómendur samtímis.

53. gr.

Iðnfræðsluráð getur vikið prófnefndarmanni úr starfi, ef hann vanrækir starf sitt eða brýtur af sér á annan hátt, að mati Iðnfræðsluráðs.

54. gr.

Prófdómendur ákveða í samráði við meistara hver prófverk skuli vera (sbr. ákvæði prófverkefna).

55. gr.

Kostnaður við prófnefndir greiðist úr ríkissjóði.

VIII. KAFLI

Próf.

56. gr.

Prófið er:

- Ákveðið smíði eða verk, samkvæmt 59. gr., er sýni kunnáttu nemandans í iðninni;
- vinna á verkstæði eða vinnustað, er sýni leikni nemandans, handlagni og vinnuhraða, 2—6 klukkustundir;
- teikning (sbr. 58. gr.);
- munlegt próf um handbrögð, efni, verkefni, tæki og vélar, er varða iðn hans.

57. gr.

Heimilt er Iðnfræðsluráði að setja reglur um munlegt próf í einstökum iðngreinum eða öllum, enda hafi sérfélög í hlutaðeigandi iðnum haft tillögur um það til meðferðar áður.

58. gr.

Skylt er nemanda að gera prófverk eftir teikningu í þessum iðngreinum:

Beykisiðn, bifreiðasmíði, blikksmíði, hárgreiðslu, bókbandi, feldskurði, gler-slipun og speglagerð, gull- og silfursmíði, hattasaumi, húsasmíði, húsgagnabólstrun,

húsgagnasmíði, eirsmíði, járnsmíði, ketil- og plötusmíði, málmsteypu, rennismíði, vélvirkjun, klæðskurði, kjólasaumi, kvennaklæðskurði, kökugerð, leirkerasmíði, 22. apríl
leturgrefti, málaraíð, mótasmíði, múrsmíði, myndskurði, netagerð, prentletursetningu, rafvirkjun, rafvéla-virkjun, reiðtygja- og aktygjasmíði, seglasaumi, skipasmíði og bátasmíði, skósmíði, skriftvéla-virkjun, steinsmíði, tágariðun, úrsmíði, útvarpsvirkjun, vagnasmíði, veggfóðrun.

Í öllum þessum iðngreinum, og enn fremur í pípulögn og gaslögn, skal próftaki sýna, að hann skilji teikningar og geti unnið eftir þeim.

59. gr.

Prófnefnd ákveður prófverkið í samræmi við það, sem segir í reglugerð þessari. Í þeim iðngreinum þar sem um val verkefna er að ræða, skal haft samráð við viðkomandi meistara um val prófverks. Hún ákveður, hve langan tíma nemandi fær til prófsins og hvernig umsjón með því skuli hagað samkvæmt fyrirmælum Iðnfræðsluráðs. Hér fara á eftir verkefni, sem hæf skulu teljast til prófs, eftir vali prófnefndar; þó skulu önnur verkefni, sem valin kunna að verða, ekki auðleystari en þau, er hér greinir. Þótt tvö eða fleiri tölusett verkefni séu tiltekin í sömu iðn, skal aðeins eitt lagt fyrir nemanda, nema annað sé ákveðið í reglugerð þessari.

1. Brauðgerð og kökugerð.

- a. Í bakaraiðn leysi próftaki af hendi undirbúning brauðgerðar og sýni kunnáttu sína í almennri brauðgerð, svo sem með því að afgreiða pöntunarlista, sem prófnefnd hefur samið fyrir ákveðna tölu brauða, með tilliti til fjölbreytni þeirrar, er nauðsynlegt má teljast í brauðgerðarhúsi á hverjum tíma. Enn fremur skal próftaki reyndur munnlega í ýmsu því nauðsynlegasta, er iðn hans varðar, eins og t. d. í því, er lýtur að ofninum, lífrænni og ólífrænni gerjun, orsökum algengustu brauðgalla og vörnum gegn þeim o. fl.
- b. Kökugerðarmenn skulu undirbúa og fullgera „hátiðarhorn“, rjómaköku, tertu, kransaköku, eða einhverja aðra tilsvarendi hlaðna köku (aufsatz), sem prófnefnd dæmir gilda samkvæmt teikningu. Skreyta möndludeigsköku (marcipan-tertu) eða rjómaköku (tertu) eftir gerðri fyrirmynd. Gera blaðdeig (butterdeig) og gera úr því brauðkollu (postej), og sniðtígla. Gera vinarbrauðsdeig í ákveðna tölu vinarbrauða og annars, sem gert er úr slíku degi. Enn fremur skal próftakinn gefa munnlegar skýringar um sykursuðu og ýmislegt annað, er iðn hans varðar.

2. Bifreiðasmíði.

Próftaki skal velja með drætti eitt atriði úr hverjum neðanskráðra flokka og framkvæma þau atriði, sem hann dregur. Auk þess skal hann sýna kunnáttu sína í rafsúðu og logsjóða saman tvær 1 mm þykkar járnplötur, er séu að minnsta kosti 50 cm á hvern veg.

1. flokkur:

- a. Smíða stafi í bogna hurð;
- b. smíða bita í þak;
- c. setja saman eitt hurðarhorn.

2. flokkur:

- a. Smíða járnklofa, er tengi framstykki við undirvagn;
- b. smíða járnbyggju, er tengi framstykki við hlið;
- c. leggja járn á gluggahorn;
- d. kúpa 1 mm járnplötu;
- e. smíða upp og breyta aurrhlífum.

93

22. apríl

3. flokkur:

- a. Lína gúmmí á sætisramma og klæða sætið með dúk;
- b. leggja raflögn í þak með tilheyrandi rofa;
- c. skera og slípa hreyfanlega rúðu.

3. Bifvélavirkjun.

Próftaki skal:

- a. Stilla legur á sveifarás og gera í þær oliurásir;
- b. stilla undirlyftuás og loka;
- c. stilla ganghjól;
- d. stilla rafkveikju;
- e. stilla bullubolta og hringi;
- f. stilla öxultengil;
- g. stilla stýri;
- h. stilla fjögurra hjóla hemla og aðalhemla;
- i. finna gangtruflun í venjulegri bifvél;
- j. finna straumleka í rafmagnskerfi bifreiðar;
- k. rétta, bæta og logsjóða aurhlíf og bifreiðarhús;
- l. bora og slípa bullustrokk;
- m. lýsa gangskiptakassa og ganghjólum, vinnu þeirra og tilgangi;
- n. teikna rafmagnskerfi bifreiðar.

Próftaki skal draga þrjú af framantöldum atriðum og leysa úr þeim verkefnum, er hann dregur. Enn fremur skal prófnefnd leggja fyrir hann spurningar um þau atriði, sem hann tekur ekki próf í á annan hátt.

4. Blikksmíði.

Próftaki skal gera eitt af eftirfarandi verkefnum:

- a. Kaffikönnu, lítrataeka, úr látúni eða eir;
- b. þakglugga úr zinkjárnri og þakrennu með horni, stút, niðurfalli, botnsstút og rennublöndun;
- c. ljósker á skip;
- d. kökumót eða ísmót;
- e. baðker úr zinki;
- f. skjalaskrín úr eir, látúni eða zinki eða annað, er prófnefnd tekur gilt, til að sýna leikni og kunnáttu próftakans.

5. Bókband.

Verkefni sé í eftirfarandi átta liðum:

- a. Ein bók í alskinn, bogahorn og skinnlögg, gljád snið og allituð eða gyllt, gyllt á kjöl, þrykkt eða gyllt á báðar hliðar eftir eigin teikningu. Minnsta stærð 26 cm á hæð og $2\frac{1}{2}$ –3 cm á þykkt;
- b. ein bók í skinn á kjöl og hornum, upphleypt, gljád snið eða ýrð, gyllt á kjöl, ekki minni en 22 cm á hæð og 3 cm á þykkt;
- c. ein bók í skinn, grunnfals, saumuð á bendla (nótnabókarband), lín á hliðum, gylltur kjölur, ýrð snið, bogahorn, minnst 35 cm hæð;
- d. ein bók allín, grunnfals, ýrð snið, gylltur kjölur, minnst 21 cm hæð;
- e. tvær bækur í upplagaband, önnur í rexín, hin í skinn. Búa skal til bindin og gylla í vél, setja skinnbókina inn í bindið með kjöhlólk, hina eins og venjulega;
- f. ein bók, minnst 15 arkir, sé heft og sett í kápu. Próftaki handbrjóti arkirnar;

- g. unnar séu minnst tvær blokkir, límdar og límt á kjöl;
 h. unnar séu minnst tvær blokkir, límdar, vírheftar og límt á kjöl.

93

22. apríl

Jafnframt verklega prófinu sé munnlegt próf, þar sem próftaki lýsi öllum aðferðum við verkefnið í rétttri röð.

6. Flugvélavirkjun.

Við prófið skal próftaki sýna að hann kunni:

- Grundvallaratriði í byggingu, samsetningu, viðhaldi og viðgerðum á skrokkum loftfara, vængjum þeirra, hreyflum, mælitækjum og öðrum þeim hlutum og áhöldum loftfara, sem þörf þykir á að hann viti skil á. Einnig þær loftferðareglur, sem snerta flugvélavirkjun;
- skoðun (eftirlit) á loftfari áður en lagt er upp í flugferð;
- hvernig prófa á ýmis efni, sem notuð eru til smíða á loftförum, og þekkja þá galla, sem gera þau ónothæf til smíða eða viðgerða á loftförum;
- hitunaraðgerðir, svo sem logsuðu, rafsðu, kveiking, líming og vatnsþétting hinna ýmsu hluta loftfara;
- aðgerðir til varnar íkvikun in loftfarinu;
- jafnvægishlutföll loftfara við mismunandi hleðslu;
- mismunandi gerðir hreyfla, svo sem vökvakælda og loftkælda hreyfla, hvernig þeir starfa o. s. frv.;
- reglubundið eftirlit, sem framkvæmt er með vissu millibili (svo sem með 10, 50, 100 og 200 klst. millibili o. s. frv.) og grannskoðun;
- skil á eldneysis- og olíutegundum, eiginleikum þeirra og notagildi;
- færslu flugvéladagbóka fyrir hreyfla og skrokk;
- grundvallaratriði flugeðlisfræðinnar.

7. Gaslögn.

Við prófið skal próftakinn inna þessi verk af hendi:

Bora gat á götuleiðslu, tengja hana við gasmæli, og fullgera tengslin eftir að lögnin hefur staðið í fullar 20 mínútur undir þéttireynslutæki. Einn fremur leggja gasleiðslu frá gasmæli að minnst þremur gaseldavélum eða baðofni, stilla gaseldavélar og bókunarofnabrennara og slípa þollás. Uppdrátt að lögnum skal ávallt afhenda nemanda fyrir prófið.

8. Glerslípun og speglagerð.

Próftaki skal:

- Skera, kantslípa og bora glerplötu í innbú verzlunar. Skal glerplatan vera 60×125 cm hið minnsta og ekki þynnri en 6 mm;
- skera og slípa 25 mm snið (facet) á spegli úr 6—8 mm þykku gleri og sé hann ekki minni en hálfur fermetri að stærð;
- skera, kantslípa og skáslípa 5 mm breiðan kant á kringlótta glerplötu úr 6—8 mm þykku gleri og sé glerplatan ekki minni en 80 cm í þvermál;
- skera, kantslípa og slípa handgróp í glerhurð úr 6—8 mm þykku gleri og sé hún ekki minni en 100 cm á hæð og 60 cm breið;
- gera spegil úr 3 mm gleri, og sé hann ekki minni en 25×40 cm að stærð.

9. Gull- og silfursmíði.

Próftaki skal smíða:

- Úr gulli:
 - Armband;
 - brjóstnál;
 - hálsmen.

93

22. apríl

- b. Úr silfri:
 1. Stokkabelti;
 2. koffur;
 3. könnu;
 4. bikar;
 5. kökuspaða.

10. Hattasaumur.

Próftaki skal gera vetrarhatt og sumarhatt fyrir fullorðna og einn kvenhatt (úr flóka, silki, ull eða bómullarefni), eftir tísku þess tíma, er prófið er tekið á. Einn hattur skal saumaður eftir teikningu, er prófnefnd velur. — Nemandi velur sjálfur allt efni í hattana.

11. Hárskurður og hárgreiðsla.

I. Há r s k u r ð u r :

Próftaki skal sýna leikni í eftirfarandi atriðum:

- Að klippa skipt og uppistandandi hár með skærum og vél, og að klippa skegg eftir tísku hvers tíma;
- að liða og greiða hár og skegg;
- að þvo og þurrka hár og að nudda hársvörð með höndum og rafmagni;
- að nudda andlit með höndum og rafmagni;
- að hjóldraga og brýna hnif og skæri, bera sápu á og raka mann. Skal einkum aðgætt, hvernig nemandi beitir hnifnum og hvernig hann stendur að verkinu.

II. H á r g r e i ð s l a :

Próftaki á að liða hár með járnum, setja upp hár, leggja hár og klippa, snyrta andlit og snyrta hendur.

12. Hljóðfærasmíði.

Próftaki skal sýna hæfni í:

Píanósmíði:

- hvers konar strengjavinnu;
- samsetning og stilling á verki;
- hljómstillingu.

Harmóníumsmíði:

- koma fyrir lokum, lokutappa og hnésþaða;
- smíða lokufjaðrir og koma fyrir nótnaborði og áttundatengslum;
- hljómstilla harmóníum;
- setja saman, setja upp og stilla verk, belg og nótnaborð.

13. Húsgagnabólstrun.

Próftaki skal bólstra stól eða sófa með fjöðrum í sæti og baki. Einnig skulu armar vera bólstraðir, með eða án fjaðra. Léreft skal nota yfir bólstrið, en síðan skal klætt með húsgagnaáklæði. Léreft (shirting) eða önnur efni má og nota sem áklæði.

14. Járniðnaður.

Í járníðnaðargreinum skal prófi háttáð sem hér segir:

I. E i r s m í ð i :

Próftaki skal logsjóða eirpíputé, eir í eir, logsjóða látúnshné, kveikja saman eirpípu, logsjóða saman bronz, beygja eirpípu, kveikja stétt á eir-

pípu, kveikja gildan látúnsklampa á þunna látúnsplötu, logsjóða saman 93
látúnsplötur eða annað svipað.

22. apríl

II. Eldsmíði:

Próftaki skal smíða eldverkfæri, eldfæri, mastursspennu með auga, eða eitthvað svipað, og sýna kunnáttu í eldsuðu.

III. Ketil- og plötusmíði:

Próftaki skal smíða og merkja upp ketilbotn eða kjölplötu eftir gefnu máli og hnoða kúlu- og sléttþnoð og logskera hnoð og plötur, þetta hnoð og plötubrún, logsjóða plötur, sýna að hann kunni að rafsjóða o. s. frv.

IV. Málmsteypa:

Próftaki skal móta samsett stykki með kjarna, bræða járn og rauðmálm og steypa í tilbúinn mótakassa, og sýna blöndun á kjörnum og móta-sandi.

V. Rennismíði:

Próftaki skal smíða og renna eftir teikningu laggarskrúfþoll og ró, eða stimpil, hefla samhliða flöt á fleyg, renna skífu á ás o. s. frv.

VI. Vélvirkjun:

Próftaki skal steypa hvítmálm í leg, fella leg á ás, máta fleyg í fleygspor, logsjóða plötu, kveikja hólk á pípu, geira tönn, vinda gorm eða eitthvað þess háttar, finna gangtruflun í mótör og sýna hæfni í rennismíði.

15. Kjötiðnaður.

Próftaki skal:

- Skera helming af nauti til vinnslu;
- skera alikálfsskrokk í því augnamiði, að búa til kálfsvefju;
- hluta sundur hálfvín;
- hluta sundur lambsskrokk;
- vefja svinslæri;
- búa til bæjarabjúgu;
- búa til blóðmör eða lifrarpylsu;
- búa til kjötkæfu eða lifrarkæfu;
- enn fremur skal nemandinn munnlega skýra reykingu, suðu, söltun og annað, sem iðninni tilheyrir.

16. Klæðskurður og feldskurður.

I. Klæðskurður:

Próftaki skal teikna, sníða og sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

- Venjuleg jakkaföt á karlmann;
- kjölföt á karlmann, handstungin;
- viðhafnar stuttreyjuföt (smoking);
- vetrarfrakka (ulster);
- hálfþóðraðan og venjulegan frakka.

II. Feldskurður:

Próftaki skal sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

- Vandaða skinnhúfu með fóðri og broti;

2. fódra frakka með feldum úr heilum skinnnum og setja á hann skinnkraga;
3. feldkápu úr 30 heilum skinnnum eða fleirum (nota skal aftursting við samsaum skinnanna);
4. lausan loðkraga og loðstúku úr skunskinnnum eða marðarskinnum og fódra hvort tveggja með rykkingum og skrautsaum. Í loðstúkunni skulu vera fleiri en eitt skinn, ef því verður við komið.

III. Kjól saumur :

Próftaki skal teikna, sníða og sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

1. Siðdegiskjól;
2. kvöldkjól;
3. samkvæmiskjól; eða:
1. upphlut;
2. peysuföt (treyju og pils).

IV. Kvænna klæðskurður :

Próftaki skal teikna, sníða og sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

1. Vetrarkápu með skinni;
2. frakka (ulster, svagger);
3. skinnlausa kápu;
4. peysufatafrakka;
5. jakka og pils (dragt).

17. Leirkerasmiði:

1. Próftaki skal móta og renna eftirtalda þrjá gripi:

- a. Skrautker (vasa), hæð ca. 35 cm;
- b. skál, þvermál ca. 30 cm;
- c. könnu, hæð 25 cm.

Einn af þessum munum skal nemandi skreyta með upphleyptu myndaskrauti.

2. Próftaki móti í leir kjertastjaka, geri af honum gibbsform og taki svo leirafsteypu af mótinu.
3. Próftaki sjái um þurrkun þessara fjögurra muna, máli þá og brenni. Glerung og liti skal hann blanda sjálfur og skrifa litalýsingu. Að lokum skal hann slípa botnfleti munanna í slípivél og með handverkfærum.

18. Leturgröftur.

Próftaki skal handgrafa fjórar mismunandi leturgerðir á ýmsa lund, innsigli (með eiginhandarskrift, skrifletri eða prentlettri), dyraspjöld með lakki í stöfunum og þrjá stálstimpla, einn með lettri, annan með mynd og þriðja með skrauti (ornament).

19. Málun.

- a. Próftaki skal grunnmála, slétta (spartla) og mála húsgagn eða tréflöt, $1 \times 1,5$ m að stærð, með einum eða fleiri litum. Á þennan flöt máli nemandinn þrjár línur í mismunandi litum og breiddum, þannig að fram komi rétthyrndir fletir. Prófflötinn skal gljálakka eða lakka hann með móðublæ;
- b. próftaki skal mála flöt (pappír strengdan á ramma), $1 \times 1,5$ m að stærð, með ógljáðum oliulit eða olíumáli, lökkuðu með móðublæ, sem hér segir: Efri hluti flatarins málist með lit, eftir sýnishorni, er nemandinn dregur í lokuðu umslagi. Neðri hlutinn málist með lit, er nemandinn velur sjálfur. Milli

þessara tveggja lita sé málaður 10 cm breiður borði með þriðja litnum. Á 93
borðann skal mála skreytingu með oliulitum og skal nemandinn samræma 22. apríl
áður nefnda liti og skreytingu;

- c. tréflöt, $1 \times 0,6$ m að stærð, skal grunnmála, slétta (spartla) og mála. Á þennan flöt skal nemandinn mála tré eða marmaralíkingu, lakka og fága með móðublæ;
- d. tréflöt, $1 \times 0,5$ m að stærð, skal grunnmála, slétta (spartla), mála og lakka. Á þennan flöt skal nemandinn mála sýnishorn af spjaldletri, ekki minna en 25 bókstafi og tölustafi. Próftaki velur stafagerð, en prófnefnd ákveður texta;
- e. á pappaspjald, $0,4 \times 0,4$ m að stærð, skal mála með límlitum sömu liti og í grunnlitinn í verkefni b.

20. Matreiðsla og framreiðsla.

I. Matreiðslumenn:

Próftaki skal:

- a. Taka bein úr kjöti eða fiski (er kjötið og fiskurinn tölusett og próftakinn dregur eina tölu, og tekur bein úr því, er talan vísar til);
- b. útbúa fiskrétt og kjötrétt til morgunverðar (skal um þrjá rétti í hvoru að velja og dregur próftakinn sinn af hvoru);
- c. skreyta kalda framreiðslu, sem próftakinn má búa til eftir vild, enda hafi hann sjálfur búið til réttinn hjálparlaust;
- d. búa til tvær ídyfur, aðra heita en hina kalda, t. d. „mayonnaise“, „bernaise“ eða „hollandaise“;
- e. gefa skriflega lýsingu á rétti (á matseðli), er prófnefnd tiltekur, hvað í honum sé og hvernig hann sé gerður;
- f. skýra munnlega matseðil, súpu, fisk, millirétti, steik og ábæti. Dregur nemandinn einn réttinn og skýrir hvað í honum sé og hvernig hann sé gerður.

II. Framreiðslumenn:

Próftaki undirbúi og leggi á borð, þar sem framreiða skal kalda rétti (kalt borð) með tilheyrandi glösum, og annist síðan framreiðsluna. Enn fremur skal hann undirbúa og leggja á borð, þar sem framreiða skal heitan samkvæmismat, með tilheyrandi glösum, og annast síðan framreiðsluna.

21. Mjólkuriðnaður.

Próftaki skal:

- a. Vega inn mjólk með sæmilegum flýti, og taka sýnishorn fyrir fitu- og „reduktase“-mælingar. Hann skal fitumæla mjólk eftir aðferð dr. Gerbers og kanna gerlamagn mjólkur eftir aðferð dr. Barthels og Jensens (reduktase-prófun);
- b. setja í gang vélknúna skilvindu, gerilsneiða undanrennu til skyr- og ostagerðar, og rjómann til smjörgerðar. Próftakinn skal gera grein fyrir byggingu og meðferð skilvindna, Pasteurs-hitunartækja, gufuvéla, frystivéla og gufukatla;
- c. hleypa skyr og skýra áhrif hitastigs hleypis og þétta;
- d. búa í vélknúinn strokk, segja um hvenær fullstrokkað er, salta, hnoða og vatnsmæla smjörið, sýna handleikni við töku smjörsins úr strokknum og við smjörmótun (pökkun) með borði eða vél. Próftakinn skal og gera grein

93

22. apríl

- fyrir áhrifum mismunandi hitastigs við skaksturslok og áhrif eltingar á smjörið;
- e. sýna kunnáttu við að sýra rjóma;
 - f. gera Gautaost eða einhverja tilsvareandi ostategund (úr 1000—2000 lítra ostakeri), sýna handleikni við mótun hans, skýra aðalganginn í þeim efna-breytingum, er eiga sér stað frá því ostamjólkinn er hleypt og þar til osturinn er fullgerður. Próftaki skal og sjóða mysuost, hræra hann og móta, og sýna leikni í vinnu í vörugeymslu.

22. Múr- og steinsmíði.

I. Múrsmíði:

Próftaki skal:

1. Múra upp $1\frac{1}{2}$ steins múr með eins steins bindingu, 1,88 m langan og 1,25 m háan, bindinguna og öll 4 horn hennar skal slétthúða;
2. hlaða um dyr eða gluggaop og loka að ofan með hringboga, sporöskjuboga eða oddboga. Auk þess skal próftaki sýna leikni í að draga loftlista og skera saman horn, leggja gólf- og veggflisar og loks að blanda, leggja og binda járnþenta steinsteypu eftir uppdrætti.

II. Steinsmíði:

Próftaki skal:

1. Höggva og fullgera áttstrendan girðingarstöpul með strendan topp;
2. höggva og fullgera millistein í legstein með holboga umhverfis að ofan;
3. gera legstein með slípuðum og gljáðum framfleti og inngreyptum, gylltum krossi.

23. Myndagerð.

I. Ljósmyndagerð:

Próftaki skal:

- a. Framkvæma myndatökur í ljósmyndastofu (mannamyndatökur) við dagsljós eða rafljós og endurtöku á gömlum og nýjum myndum;
- b. framkvæma „negativ Retusch“ (plötur eða filmur), „positiv Retusch“ á myndatökum, ásamt sömu vinnu á endurtökumyndum í frumstærð og stækkunum;
- c. fullgera myndatökur sínar og stækkanir eftir nýjum og gömlum myndum í „Kabinet“ að $\frac{1}{4}$ úr örku eða stærra, eftir vali prófnefndar;
- d. munnlegt próf skal ná yfir alla almenna byggingu á „Objektivum“ (linsum), skal skilgreina mismunandi tækni þeirra hvers fyrir sig í notkun;
- e. notkun á litskífum skal sundurgreinast, verkun þeirra á mismunandi liti og áhrif þeirra, lit og ljósnæmi á ljósmyndaplötu (film);
- f. öll kemisk efni, er nota þarf við ljósmyndagerð, skulu greind sundur, þau er nota þarf til framköllunar á filmur og plötur og pappír, litunarböðum og alls annars, er nota þarf til daglegrar vinnu;
- g. þekkja nákvæmlega mismunandi gerðir af filmum og plötum, hraða þeirra, ljósnæmi og litnæmi þeirra, bæði utanhúss og innan, einnig þekkja breytilegar pappírstegundir og hæfni þeirra við mismunandi vinnuskilyrði.

II. Prentmyndasmíði:

Próftaki skal grafa myndir í zink eða eir, punktamyndir fyrir myndapappír og grófari pappír, og punktalaus mynd (strikmýnd), bæði með ein-

um lit og allt að fjórum litum. Skal hann skila sýnishornum af myndunum 93
og plötunum tilbúnum til prentunar. 22. apríl

III. Prentmynda ljósmyndun:

Próftaki skal ljósmynda punktamynd og strikmynd (teikningu), bæði með einum lit og allt að fjórum litum. Einnig skal hann framleiða (framkalla) myndirnar og færa (kopiera) þær á zink eða eir. — Próftaki skal vera fær um að undirbúa ljósmyndaplötur og geta gert munnlega grein fyrir meðferð þeirra efna, er starfinu tilheyra.

24. Netagerð.

Próftaki skal gera eftirlíkingu (model) af botnvörpu, og teikna og gera eftirlíkingu af sildarnót. Stærð eftirlíkinganna ákveði prófdómendur.

25. Offsetið.

I. Offsetmynda- og plötugerð:

Fræðilegt:

Próftaki skal:

- Skilgreina ljósmyndafilmu efnisfræðilega og þau kemisku efni sem notuð eru við ljósmyndavinnu.
- gera sem gleggsta grein fyrir eiginleikum hinna ýmsu prentplatna og skýra hlutverk þeirra kemisku efna sem við plötutöku eru notuð, einnig hvernig skuli blanda, algenga ljósnæma himnu fyrir plötur.

Verklegt:

Próftaki skal:

- Búa til netmynd og strikamynd í þeim stærðarhlutföllum sem prófnefndin ákveður.
- litaðgreina mynd í allt að fjórum litum, með litnæmum („pankromatískum“) filmum eða plötum. Framkalla þær og yfirfæra síðan á filmur eða pappír.
- skeyta saman filmur eftir þeim reglum sem prófnefnd ákveður.
- búa til vel prenthæfa plötu eftir net- og strikamynd. Próftaki geri sjálfur plötuna ljósnæma.

II. Offsetprentun:

Fræðilegt:

Próftaki skal:

- Skýra grundvallaratriði offsetprentunar;
- gera grein fyrir gerðum og eðli offsetpappírs;
- lýsa á sem gleggstan hátt, eðli offsetlita og þeirra hjálparefna sem notuð eru;
- gera grein fyrir prenthæfni hinna ýmsu prentplatna.
- lýsa gerð og meðhöndlun offsetprentdúks, vatns- og litavalsa.

Verklegt:

Próftaki skal undirbúa og stilla nákvæmlega prentvél fyrir þann pappír sem nota á, prenta síðan í 200 eint. fjögurra lita og netmynd er prófnefndin samþykkir. Að lokinni prentun skal próftaki ganga fullkomlega frá plötum og prentvél.

26. Pípulögn.

Próftaki skal leggja einfalda hitalögn og einföld hreinlætistæki á stað, sem prófnefnd útvegar til þess. Skulu verkefni valin, með tilheyrandi teikningum,

93
22. apríl

einu fleiri en próftakar eru hverju sinni, og dregur hver próftaki sitt verkefni í hvorum flokki. Hann skal og sýna kunnáttu sína við að logsjóða og logskera pípur og tinkveikingu, enn fremur gera beygju eða té, eftir því sem prófverkefnið gefur ástæðu til og prófnefnd ákveður.

27. Prentið.

I. Setning:

Fræðilegt:

Próftaki skal gefa munnleg svör við nokkrum spurningum út úr undirstöðuatriðum, áhaldafraði, ífnisfraði, listfraði og vinnufraði setningar og islenzkri málfraði áhrærandi stafsetningu, og enn fremur leiðrétting á skakkt stafsettu, en læsilega skrifuðu handriti.

Verklegt:

Próftaki skal:

- Setja samfellt lesmál í eina klukkustund úr meginmálslettri, fyrirlagt með 4 dt. flögum, línulengd 16—20 dt., setja stafrófsmæli neðan við, lausan frá, prófarka sátrið og leiðréttu síðan og prófarka aftur;
- leiðréttu í meðallagi slæma próförk;
- setja titilsíðu; prófnefnd leggur til handrit og segir til um bókarbrotið, en próftaki ákveður letur og hlutföll;
- setja auglýsingu í blað eða tímarit og eyðublað fyrir verzlunarviðskipti, og segir prófnefnd fyrir um stærðir, en próftaki ákveður letur og fyrirkomulag;
- setja töflu eftir greinilega skrifuðu handriti, er prófnefnd leggur til, og segi hún til um stærð, en próftaki ræður letri og strikaskiptingu;
- framkvæma niðurhlutun („umbrot“) á vélsettu letri í tímaritsopnu (endi á grein og upphaf á annarri), tví- eða þridálka, og auglýsingin og taflan felld í; próftakinn ákveður fyrirkomulag blaðsíðutitils og fyrir-sagnir.

II. Prentun:

Fræðilegt:

Próftaki skal gefa munnleg svör við nokkrum spurningum um undirstöðuatriði prentunar, um mismunandi gerðir véla og áhöld, eðli og gerðir pappírs, prentlit og tegundir þeirra og mismunandi gerðir prentmynda.

Verklegt:

Próftaki skal prenta hjálparlaust venjulega bókarörk í hraðpressu, ákveða hlutföll jaðra, litarmagn og aðlögun. Auk þess skal hann raða fram fjórum 8 síðna og tveimur 16 síðna örkum í tvennu lagi, prenta með einum lit eða fleirum í fergispressu eða handpressu sjálfstæða auglýsingu, strikasamfellu eða bréfhaus, prenta mynd (autotypi) á myndapappír; myndina skal aðlaga með undanskurði.

28. Rafmagnsiðn.

I. Rafvirkjun:

Húsalagnir:

Próftaki skal framkvæma:

- Samanskrúfaða pípulögn í steypulofti, ekki færri en 3 dósir, 4—6 stúta;
- samanskrúfaða pípulögn í bitalofti og tréskilrúm;
- ídrátt og tengingu í loftdósum, uppsetningu á rofum og tenglum;
- blýstrengslögn, minnst 5 metra bugðótta lögn, með eigi færri en 4 þétti-stútum.

Verkstæðisvinna:

- a. Tengja sjálfvirkkan rofa eða annað fjarstýrt áhald;
- b. tengja stjörnuþríhyrningsrofa;
- c. tengja jafnstraumsrafal eða töflu fyrir hann;
- d. setja saman hitatæki með þrískiptum rofa.

Teikningar o. fl.:

- a. Gera uppdrætti af prófverkefnum þeim, er um getur hér að framan, eða öðrum hliðstæðum verkefnum;
- b. sýna þekkingu á gildandi reglum um raflagnir og kunnáttu í að fara eftir þeim;
- c. sýna kunnáttu í meðferð og notkun nauðsynlegra mælitækja;
- d. gera efnisáætlun og verklýsingu á raflögn í húsi með ekki færri en 30 lampastæðum.

Vinnuhraði, frágangur o. fl.:

Prófnefnd skal taka tillit til:

- a. Vinnuhraða, vinnuafkasta;
- b. frágangs á verki, smekkvísi og vandvirkni;
- c. meðaleinkunnar við undangengin árspróf.

Heimilt er prófnefnd að fá próftaka önnur verkefni til úrlausnar, en að framan greinir, enda sýni þau ekki síður hæfni hans og kunnáttu í iðninni.

II. Rafvéla v i r k j u n :

Próftaki skal:

1. Vefja snúð og sátur rafvéla, gera mælingar á vafi straumvendis og gera grein fyrir árangrinum, reikna út og gera ræsi fyrir rafvél;
2. setja upp vélar í 10 hestafla olíuvélarstöð, eða 10 hestafla vatnsaflsstöð með lágspennu, tengja spjöld fyrir vélar og útiliggjandi línur, leggja allar lagnir í stöðinni og ganga svo frá öllu, að stöðin verði reynd í góðum gangi;
3. setja háspennutæki í 50 kw. spennistöð með straumrofa og teinrofa, ásamt tengingu við spennu báðum megin, tengja lágspennuspjald fyrir útiliggjandi línur, grunntengja stöðina, þurrka eða hreinsa olíuna, svo að spennirinn geti starfað öruggt;
4. ganga frá straum- og spennumælum á 500 kw. háspennustöð.

III. Ú t v a r p s v i r k j u n :

Próftaki skal setja upp útvarpsviðtæki með loftneti og grunntengingu, gera við 3 viðtæki (eitt fyrir rafhlöður, eitt fyrir rakstraum og eitt fyrir riðstraum) og teikna í aðaldráttum straumrásarmynd í tækin og gera grein fyrir gerð þeirra og orsökun bilana, framkvæma deifingu útvarpstruflana frá ákeðnum raforkuvirkjum, sýna að þeir hafi nægilega þekkingu í rafmagnsfræði, útvarpsfræði og hljóðfræði til þess að geta framkvæmt hvers konar mælingar og viðgerðir á flóknum útvarpsviðgerðum, sem nauðsynlegar eru til þess að koma þeim í fullkomið lag, enn fremur, að þeir þekki gildandi lög og reglugerðir, er varða útvarps- og loftskýtatæki.

29. Reiða- og seglasaumur.

Próftaki skal:

- a. Taka mál af gaffalsegli á 60 smálesta skipi eða stærra, eða öðru segli jafnvandasömu, gera uppdrátt af því, skipta niður í dúka, sníða það og sauma

93
22. apríl

- í höndum með öllum rifgötum saumuðum (ekki „patent kósa“), laga það (afsetja) og sauma utan um það kantkaðal (ligtov), eins og við á;
- b. draga upp reiða á 60 smálesta skipi eða stærra, ákveða gildleika víranna í reiða, búa reiðann til og gera grein fyrir, hvornig á að vinna verkið. Setja síðan reiðann upp og alla stagi, eins og við á. Enn fremur skal hann gera öryggisáhöld eftir nánari ákvörðun prófnefndar.

30. Reiðtygja- og aktygjasmíði.

Próftaki skal smíða:

1. Járnvirkjahnakk, ísaumaðan rósum;
2. spaðahnakk með lafaþófum;
3. kragaaktygi;
4. kvensöðul.

31. Skósmíði.

Próftaki skal:

- a. Botna eina randsaumaða skó að öllu leyti;
- b. botna og sauma vaðstígvél að öllu leyti.

32. Skriftvélavirkjar.

Próftaki dragi þrjú af eftirfarandi verkefnum og leysi úr þeim, sem hann dregur:

1. Renna vals og undirrúllur í reiknivél;
2. stilla bandflutning ásamt sjálfvirkri skiptingu í reiknivél;
3. stilla valshæð í reiknivél;
4. stilla aðalhreyfistykki ritvéla (Skridtmekanisme);
5. kveikja staf í ritvél;
6. renna skrúfu og tilheyrandi ró, með öfugum skrúfugangi;
7. geira tönn;
8. vinda gorm;
9. taka út stillidælu, skipta um olíu í henni og setja hana í aftur;
10. stilla dós í 10 lykla reiknivél;
11. taka geira úr reiknivél og stilla hann inn aftur;
12. gera grein fyrir höfuðatriðum í byggingu reiknivéla.

33. Sútun.

Próftaki skal rota, súta, strá eða kasa og fullgera eina húð og tvö kálfs-skinn (slétt, rauðsútuð), hvítsúta fjögur loðskinn, tvö af dilkum og tvö af öðrum dýrum (fínsútun). Í munnlegu prófi skal nemandi gera grein fyrir sýtunaraðferðum.

34. Tágarið.

Próftaki skal gera kórfa-hægindastól eða kistu úr grönnum tágum.

35. Trésmíði.

I. B á t a s m í ð i :

Próftaki skal smíða:

1. Smábát, fjögurra manna far;
2. skipsbát á togara.

II. **Beykisiðn :**

93

Próftaki skal smíða:

22. apríl

1. Sívala tunnu;
2. sporöskjulagaðan kút;
3. sporöskjulagaðan bala;
4. sívala skipstunnu.

Próftakinn reikni út stærð ílátsins, sem hann smíðar.

III. **Húsasmíði :**

Próftaki smíði að nokkru eða öllu leyti eitt eða tvö af eftirtöldum verkefnum:

1. Úti- eða innihurð;
2. járna hurð í umgerð;
3. stiga, beinan eða snúinn;
4. handrið á stiga eða svalir;
5. eldhús- eða fataskápa;
6. glugga með opnanlegum ramma;
7. bursta- eða valmaþak;
8. steypumót: þakbrún með strikum; margkantað eða sívalt súlumót með gjörðum, úrskorið fyrir krossbita.

Enn fremur sýni próftakinn hæfni sína í að gera við verkfæri.

IV. **Húsgagnasmíði :**

- a. Próftaki skal leysa af hendi smíði á hlut, sem í er hurð, skúffa eða annað það, sem prófnefnd telur að sýni hæfni próftaka í iðninni. Prófverk skal bóna, mattslípa eða gljáfægja. Heimilt er próftaka að fá vélunnið í prófverkið. Prófverk skulu valin þannig, að þeim sé unnt að ljúka á 150 vinnustundum;
- b. auk þess skal próftaki sýna leikni sína í handbrögðum og vinnuhraða, samkvæmt nánari reglum, þegar því verður við komið.

Teikning:

Gera skal rissmynd og hlutateikningu af prófverki. Nú hefur próftaki staðizt fullnaðarpróf í húsgagnateikningu við iðnskóla, þarf hann þá ekki að teikna prófverkið, en er heimilt að fá teikningar hjá húsgagnateiknara.

Munnlegt próf:

Að aflokinni smíði skal próftaki svara spurningum um efni, verkefni og annað, er varðar iðnina.

V. **Mótasmíði :**

Próftaki smíði mót að einhverjum mislaga (ósýmmetriskum) hlut, er sé samsettur úr þrem eða fleiri stykkjum, og tilheyrandi kjarnakassa.

VI. **Myndsкурður :**

Próftaki skal skera:

1. Hurðarspjald;
2. spegildald;
3. myndfald;
4. hillufjöl;
5. stól;
6. skáp;
7. setubekk;
8. rafmagnslampa.

93
22. apríl

VII. Skipasmíði:

Próftaki skal smíða:

1. Seglás;
2. mastur;
3. ljóra;
4. niðurgönguskýli;
5. lestarop með öllu, er því fylgir;
6. tréstýri á skip, járnað og að öllu fullgert og ásett;
7. háglugga með umgerð (skylight);
8. stefni í skip eða bát og setja það í;
9. þröm, 30—40 fet, ásetta, og festa á meginþiljur (Waterboard);
10. ytri klæðningu, 30—40 fet, og sé nokkur hluti hennar með beygju.

36. Úrsmíði.

Próftaki skal:

- a. Gagnskoða úr (aftrækning);
- b. fódra við miðhjól (centrumshjól) í plötu og stag;
- c. renna og setja steinlegur (steinfatningu) í plötu og stag;
- d. renna óróaás;
- e. setja inn tvöfalda gormfjöður;
- f. renna uppdráttarás.

37. Vagnasmíði.

Próftaki skal smíða:

- a. Framhjól á fjórhjóra kerru og setja möndulinn í;
- b. tvíhjóra kerru að öllu leyti.

Eitt ár af námstímanum skal nemandi vera við járnsmíði (eldsmíði).

38. Veggfóðrun.

Próftaki skal sýna aðferðir við:

- a. Strigalögn á súðarherbergi með pappírslímingu undir málun;
- b. veggfóðrun á herbergi (kantsett);
- c. skreyting á herbergi með veggfóðri;
- d. að dúkleggja beinan eða snúinn stiga (samf.) með linóleum eða gúmmí;
- e. að dúkleggja herbergi með linóleum og skreyta úr sama efni;
- f. að leggja gúmmí á baðherbergi með húlkílum.

60. gr.

Nú vill próftaki vinna annað verk eða gera annan grip, en prófnefnd hefur ákveðið, og er þá prófnefnd heimilt að leyfa það, ef hún telur það sýni eins mikla kunnáttu próftaka í iðn sinni, og lærimeistari hans lýsir yfir því, að próftaki kunni einnig að gera það verk, er prófnefnd hafði ákveðið.

61. gr.

Sveinspróf skal halda tvisvar á ári, þannig að þau byrji fyrri helming mánaðanna maí, júní, október og nóvember. Skal Iðnfræðsluráð auglýsa prófin með a. m. k. tveggja vikna fyrirvara. Umsóknir um próftöku skulu komnar til formanns prófnefndar fyrir 1. þess mánaðar, er próf skal fara fram í. Iðnfræðsluráð getur, að fengnum tillögum viðkomandi prófnefndar, leyft að próf fari fram á öðrum tíma en ofan greinir.

62. gr.

93

22. apríl

Til þess að tryggja samræmi í störfum prófnefnda, skipar ráðherra sá, er fer með iðnaðarmál, að fengnum tillögum Iðnfræðsluráðs, einn eða fleiri eftirlitsmenn með prófunum, til 4 ára í senn. Skulu þeir hafa ákveðið eftirlitssvæði, ef fleiri eru en einn, og heimsækja hverja prófnefnd í umdæmi sínu ekki sjaldnar en annað hvort ár, og leiðbeina þeim um það, sem þurfa þykir. Eftirlitsmenn þessir skulu gefa Iðnfræðsluráði árlega skýrslu um störf sín, enda eru þeir háðir fyrir mælum Iðnfræðsluráðs. Kostnaður við ferðir og störf eftirlitsmanna greiðist úr ríkissjóði.

63. gr.

Þar, sem prófnefnd eða eftirlitsmaður telja ekki ástæðu til að hafa sérstakan prófstað, skal meistari sjá próftaka fyrir verkstæði og verkfærum við prófið, er metið sé gilt af prófnefnd og eftirlitsmanni.

64. gr.

Prófnefnd færir gerðabók um störf sín. Skal hún gerð eftir fyrirmynd, er Iðnfræðsluráð samþykkir. Þá er gerðabók er útskrifuð, skal hún afhendast Iðnfræðsluráði til varðveislu. Enn fremur skal prófnefnd halda bók, er í sé fært nafn próftaka, fæðingardagur hans, fæðingarár og staður, nöfn foreldra hans og atvinna, náms-tími og iðn, nafn og heimili lærimeistara, prófverkefni, svo og einkunnir í einstökum greinum og aðaleinkunn, er nemandi fær við prófið. Nefnist sú bók prófbók, og skal færast í fjórriti. Skal prófnefnd, að loknu sveinsprófi, afhenda viðkomandi lögreglustjóra eitt eintak, Iðnfræðsluráði annað, Landssambandi iðnaðarmanna hið þriðja og Iðnsveinaráði Alþýðusambands Íslands fjórða eintakið.

65. gr.

Hlutaðeigandi lögreglustjóri heldur skýrslu um öll sveinsbréf, sem gefin eru út í hans lögsagnarumdæmi. Skal þar tilgreint nafn nemanda, fæðingardagur hans, fæðingarár og staður, nöfn foreldra hans og atvinna, náms-tími og iðn, nafn og heimili lærimeistara, prófverkefni, svo og einkunnir í einstökum greinum og aðaleinkunn, er próftaki fær við prófið.

66. gr.

Óheimilt er að taka mann til sveinsprófs, sem ekki hefur skriflegan náms-samning, áritaðan samkvæmt lögum um iðnfræðslu, og vottorð meistara um, að hann hafi lokið námi sínu samkvæmt samningi, skirteini um fullnaðarpróf frá viðurkenndum iðnskóla, svo og önnur tilskilin vottorð. Undantekningar frá þessu má þó gera, þegar svo stendur á, sem segir í 75. gr., ef Iðnfræðsluráð mælir með þeim.

67. gr.

Óheimilt er próftaka að byrja á verki við prófið, fyrr en prófdómendur hafa samþykkt verkstæði eða vinnustað prófsins, uppdrætti, þar sem þeirra er krafist, og annan undirbúning undir prófið, ákveðið hvenær verkið skuli byrja og því vera lokið, og fullvissað sig um, að próftaki sé við því búinn að inna verkið af hendi. Eftir að próf er byrjað ber prófdómendum að hafa eftirlit með framkvæmd verksins eftir þörfum, og er þeim í því skyni heimill aðgangur að öllu, er lýtur að verkinu.

Verði ágreiningur milli prófnefndar og próftaka eða meistara hans, skal hon-um vísað til úrskurðar Iðnfræðsluráðs.

68. gr.

Við prófið skal gefa einkunnir frá 1—10. Skal sérstök einkunn gefin fyrir hvern lið, sem nefndur er í 56. gr. og verður meðaltal þeirra einkunna aðaleinkunn prófsins.

- 93** Ekki má láta neinn fá sveinsbréf, sem fær minna en 5 í aðaleinkunn, verklegu
 22. apríl prófi né teikningu, eða minna en 3 í nokkurri prófgrein. Einkunnin 9 og þar yfir
 telst ágætiseinkunn, 7.25—8.99 telst I. einkunn, 6.00—7.24 telst II. einkunn og 5.00—
 5.99 telst III. einkunn.

69. gr.

Þegar nemandi hefur lokið prófi og staðizt það, skal prófnefndin þegar gefa
 lögreglustjóra skýrslu um prófið. Hann lætur síðan útbúa sveinsbréf handa nem-
 andanum. Lögreglustjóri leggur til eyðublöð undir sveinsbréfið. Skulu sveinsbréfin
 gerð í bókarformi eða samanbrotin í hylki úr léreftsklæddum (shirtingsklæddum)
 pappa 12 × 21 cm að stærð, og hljóða sem hér segir:

SVEINSBRÉF

.....
 (Nafn.)

fædd. í
 hinn hefur lokið sveinsprófi í

 (Iðn.)

þann og fengið þessar einkunnir:
 Fyrir prófverkið Fyrir munnlegt próf
 Fyrir teikningu Fyrir vinnuhraða
 Aðaleinkunn
 sem er einkunn.

Aðaleinkunn við burtfararpróf frá iðnskóla
 var

Prófverkið var

.....
 (Staður.) (Dagur.)

.....
 formaður prófnefndar. meistari.

.....
 prófnefndarmaður. skólastjóri.

.....
 prófnefndarmaður. lögreglustjóri.

Hæsta einkunn er 10. Til að standast próf þarf fyrir prófverkefnið og
 teikningu 5, fyrir vinnuhraða og munnlegt próf 3, en í aðaleinkunn 5.

70. gr.

93

Sveinsbréfin skulu vera gefin út á íslenzku, ensku og þýzku. Óski einhver sér-
iðn að hafa sérstaka umgerð á bréfinu, skal það vera heimilt á kostnað hlutaðeig-
andi iðngreinar, en þó því aðeins, að Iðnfræðsluráð samþykki útlit umgerðarinnar.

22. apríl

IX. KAFLI

Veikindaforföll og slys.

71. gr.

Skýlt er meistara eða iðnfyrirtæki að greiða iðgjöld fyrir nemendur sína sam-
kvæmt gildandi lögum um almannatryggingar.

72. gr.

Meistara eða iðnfyrirtæki er skýlt að greiða nemanda í veikindaforföllum fullt
kaup í allt að 6 mánuði samtals yfir allan námstímann. Ekki er meistara eða iðn-
fyrirtæki skýlt að greiða nemanda veikindadaga, nema fyrir liggi vottorð um veik-
indi nemandans frá lækni, sem meistari eða iðnfyrirtæki hefur samþykkt.

Þó á nemandi aldrei rétt á greiðslu í veikindaforföllum vegna sjúkdóma, er
orsakast af áfengisneyzlu eða notkun deyfilyfja.

73. gr.

Nemandi skal ekki neins í missa af launum sínum fyrstu 14 dagana eftir að
hann forfallast frá vinnu sökum slysa eða sjúkdóma, sbr. þó 1. mgr. 72. gr. reglu-
gerðar þessarar.

Ekki er meistara eða iðnfyrirtæki þó skýlt að greiða nemanda kaup, ef slysið
stafar af áfengisneyzlu, notkun deifilyfja eða öðrum orsökum, er nemandi á sjálfur
sök á beint eða óbeint, með vítaverðu hirðuleysi eða gáleysi.

74. gr.

Nú hefur meistari eða iðnfyrirtæki innt af hendi greiðslu samkvæmt 72. og
73. gr. reglugerðar þessarar, en þriðji maður hefur valdið sjúkdómnum eða slysinu
með bótaskyldu atferli sínu samkvæmt almennum skaðabótaðreglum, á þá meistar-
inn eða iðnfyrirtækið endurkröfurétt á hendur honum á því fé, sem meistarinn eða
iðnfyrirtækið hefur þess vegna greitt nemandanum.

X. KAFLI

Ýmis ákvæði.

75. gr.

Nú fatlast iðnnemi andlega eða líkamlega, meðan á námstíma stendur eða hefur
þegar fatlast þannig, þegar þessi reglugerð öðlast gildi, að hann telst ekki fær um
að leysa af hendi sveinspróf eða ljúka iðnskólanámi, en telst þó fullgildur verk-
maður í sumum greinum iðnarinnar, og skal þá Iðnfræðsluráð, að fengnum tillög-
um viðkomandi iðngreinar og áliti trúnaðarlæknis, gera tillögur til ráðuneytisins
um það, hvort veita megi hlutaðeiganda réttindi til að stunda iðnina, án réttar til
meistarabréfs, og tekur ráðuneytið ákvörðun um það, að fengnum þeim tillögum.

76. gr.

Það varðar sektum, ef ekki liggur þyngrri refsing við brotinu samkvæmt öðrum
lögum að:

- 93** 1. Taka nemanda til náms gagnstætt ákvæðum laga um iðnfræðslu, nr. 46 frá 22. apríl 25. maí 1949, og reglugerðar þessarar;
 2. brjóta gegn ákvæðum framangreindra laga og reglugerðar þessarar, um daglegan vinnutíma nemanda;
 3. vanrækja að láta nemanda stunda skólanám;
 4. koma ósæmilega fram við nemanda;
 5. óhlýðnast fyrirmælum iðnfulltrúa eða Iðnfræðsluráðs um kennslu nemanda. Sektir skulu renna í ríkissjóð. Mál út af brotum þessum skulu rekin sem almenn lögglumál.

77. gr.

Kostnaður við starf Iðnfræðsluráðs, iðnfulltrúa og prófnefnda, þ. á m. eftirlit prófnefnda með iðnnámi, greiðist úr ríkissjóði.

78. gr.

Nú kemur upp starfsgrein, sem ekki er gert ráð fyrir í reglugerð þessari, en telja má að heyri undir iðnað, og skulu þá hlutaðeigendur, sem starfsgreinina stunda, senda Landssambandi iðnaðarmanna erindi um, að starfsgreinin verði viðurkennd sem iðngrein, og leggja fyrir það tillögur um nafn iðngreinarinnar, námstíma, kunnáttukröfur og prófkröfur. Skal síðan Landssambandið undirbúa málið undir næsta iðnþing og leggja málið fyrir það. Samþykki iðnþingið, að rétt þyki að gera starfsgreinina að sérstakri iðngrein, skal Landssambandið leita samþykkis ráðuneytisins til þess. Fallist ráðuneytið á að gera starfsgreinina að iðngrein, breytir það reglugerð þessari eftir þörfum í samræmi við það og gefur lögreglustjórum í kaupstöðum, að fengnum tillögum Landssambands iðnaðarmanna, fyrirmæli um það, hversu haga skuli veitingu starfsréttinda í hinni nýju iðngrein, þangað til fylgt geti orðið almennum ákvæðum þessarar reglugerðar.

Reglugerð þessi er hér með sett samkvæmt 30. gr. laga nr. 46 25. maí 1949, um iðnfræðslu, til að öðlast þegar gildi, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Jafnframt fellur niður reglugerð um iðnfræðslu, nr. 130 12. júní 1952, ásamt reglugerð um breytingu á henni, nr. 80 22. júlí 1959.

Iðnaðarmálaráðuneytið, 22. apríl 1960.

Gylfi Þ. Gíslason.

Páll Pálmason.

Fylgiskjal.

93

22. apríl

Athugasemd við 17. gr. reglugerðar um iðnfræðslu.

Námssamningurinn samkvæmt framanskráðri reglugerð er svo hljóðandi:

N Á M S S A M N I N G U R

í iðn
 Meistari

 Nemandi

 Fæðingardagur og ár
 Lögsagnarumdæmi
 Nám hefst
 Námi lýkur

Breytingar, sem verða kunna á námstíma, námsefni, meistaraskipti o. fl., skal skrá á bls. 14.

Lög um iðnfræðslu, nr. 46 frá 25. maí 1949, er tóku gildi 1. jan. 1950.

Í samræmi við framanskráð lög gerum við undirritaðir eftirfarandi

N Á M S S A M N I N G

og skuldbindum okkur til að hegða okkur eftir fyrirmælum greindra laga í viðskiptum okkar út af samningi þessum.

1. gr.

Námsgreinin er og hefst námstíminn hinn
 dagmán. 19...., og er kennslutíminn ákveðinn ár og
 er því á enda hinn dagmán. 19.....

2. gr.

Þrjá fyrstu mánuði námstímans ber að skoða sem reynslutíma og getur hvor aðili sem er slitið samningnum innan þess tíma, án þess að tilgreina ástæður (sbr. 25. gr. laga um iðnfræðslu, 1. mgr.).

3. gr.

Lágmarkskaup nemanda er ákveðið:

1. ár
 2. ár
 3. ár
 4. ár

Þá greiðir meistari allan kostnað við iðnskólanám nemanda, svo og sjúkrasamlags- og tryggingargjöld (sbr. 17. og 23. gr. laga um iðnfræðslu).

Sumarleyfi fær nemandi 18 virka daga árlega með óskertu kaupi.

93

22. apríl

4. gr.

Lærimeistari skal eftir megni varna því, að nemandi verði fyrir spillandi áhrifum. Hann má ekki setja nemandann til þeirrar vinnu, sem er skaðleg fyrir heilsu hans eða honum um megn, og ekki er nemandi skylt að stunda aðra vinnu en þá, er lýtur að námi hans. Nemandi skal sýna lærimeistara sínum trúmennsku og hlýðni og fylgja honum að störfum, svo sem kraftar hans og kunnátta leyfir.

5. gr.

Lærimeistara ber að sjá um, að nemandinn stundi nám í iðnskólanum
..... og ljúki þaðan burtfararprófi.

6. gr.

Lærimeistarann ber að sjá um, að nemandinn taki sem skjótustum framförum í iðn sinni og geti, þegar kennslutíminn er á enda, hjálparlaust leyst af hendi sveinspróf í samkvæmt reglugerð.

7. gr.

Geti nemandinn ekki að afloknu námi staðigt próf og ekki fengið sveinsbréf, er votti að hann sé orðinn fær í sinni grein, og orsökina er sú, að lærimeistari hefur ekki látið sér fyllilega annat um kennslu hans, er lærimeistari skyldur að greiða nemandann skaðabætur eftir mati gerðardóms þess, er fyrirskipaður er í 13. og 27. gr. laga um iðnfræðslu.

Athugasemdir.

Hér ber m. a. að geta þess, hver annist kennslu nemandans, þ. e. sé lærimeistari hans, ef í hlut á fyrirtæki, þar sem forstöðumaður eða eigandi hefur ekki meistara-réttindi í iðngrein þeirri, sem numin er, o. s. f.rv.

.....
.....
.....

Skilmála þá, sem settir eru í framanskráðum námssamningi, skuldbindum við okkur til að halda í öllum greinum og styðja að því eftir megni, að ákvæðum hans verði fullnægt meðan á námstímanum stendur.

Samningur þessi er gerður í 2 samhljóða eintökum og fær hvor aðili sitt eintak.

.....dagmán. 19.....

.....
.....
.....
(Meistari eða iðnfyrirtæki.)

.....
.....
.....
(Nemandi.)

.....
.....
.....
(Faðir eða fjárhaldsmaður.)

Áritun Iðnfræðsluráðs og iðnfulltrúa:

Inn í framanskráð eyðublað má bæta ýtarlegri samningsatriðum, en heimilt er Iðnfræðsluráði að breyta slíkum ákvæðum eða strika út, ef það telur, að þau komi í bág við iðnfræðslulögin.